

SOVJETISKE SELVDREVNE KANONER.

Sovjet hadde i motsetning til Tyskland ikke mange forskjellige typer av selvdrevne kanoner under andre verdenskrig. Det skyldes først og fremst at de ønsket å begrense det logistiske mangfoldet. Så også her ble utstyr som var kjent og velprøvd brukt på nytt i andre former. Kostnadene og tiden til uttesting samt trening ble selvfølgelig også redusert på denne måten.

SU-122.

Dette var den første selvdrevne kanonen i den Røde Hæren. De første vognene ble levert til styrkene i januar 1943. En M-30 haubits var plassert nede og langt fremme i skroget til en T-34. Vognen hadde ingen maskingevær og kanonen hadde begrenset med svingradius, når man ikke brukte beltene. Den tunge kanonen var effektiv mot befestninger og infanteri, men pga. lav utgangshastighet lite effektiv mot stridsvogner. Bare 1.150 vogner ble lagd.

SU-76.

Skroget til den lette stridsvognen T-70 ble forlenget, den fikk et ekstra løpehjul, og gjort bredere. Nede i dette skroget plasserte man den utmerkede ZIZ-3, 76,2 mm, feltkanonen. Vognen var langt fra perfekt og allerede etter fem måneder kom en ny og forbedret versjon, SU-76M, hvor mange av de mekaniske problemene var borte.

Kanonen var plassert bak på vognen og motorene var to GAZ bensin motorer, som på T-70. Kanonbetjeningen var ikke beskyttet av panser annet enn frontalt og på sidene. Mer enn 12 tusen vogner ble laget.

Vognene ble godt mottatt hos brukerne og ble brukt både som panserjager og panserhaubits. Enkelte ganger ble de også brukt som stormskyts, hvilket vognen egentlig var for lett pansret for og betjeningen for utsatt.

SU-76i.

Skroget og motoren til disse selvdrevne kanonene var tyske STUG-III eller Panzer III vogner. Kanonen var igjen den sovjetiske 76,2 mm feltkanonen. Mer enn 200 ble laget. Både etter slaget rundt Moskva, etter Stalingrad og etter Kursk fikk Sovjet tak i et stort antall Panzer III skrog i forskjellige former. Vognens største fordel kontra SU-76M var at den var pansret på toppen.

SU-85.

Igjen ble T-34 skroget brukt og kanonen var den samme som på T-34/85. Dette var en langt bedre panserjager enn SU-122, men produksjonen av T-34/85, som startet noen få måneder

senere, gjorde at den ble noe overflødig. Dette til tross for at den, som alle andre selvdrevne kanoner, hadde en langt større skuddtakt enn tilsvarende stridsvogner. Rundt 2.000 vogner ble laget.

SU-100.

Dette var en kombinasjon av en marinekanon på 100 mm og igjen T-34 skroget. Bare rundt 1.600 vogner ble laget. Også dette var en vellykket og godt likt konstruksjon. Vognen var meget godt egnet til panserbekjempelse, takket være den grove kanonen med høy utgangshastighet og lang rekkevidde.

SU-152.

Denne vognen fikk tilnavnet beistdreperen av kommunistene og med en pansergranat på nesten 50 kg, som kom med en hastighet på 600 m/sek, var det ingen tyske stridsvogner eller selvdrevne kanoner, som hadde god nok pansring. Den vanlige sprenggranaten hadde nesten like god virkning. Granatene var spesielt farlig ved at det harde slaget mot stridsvognen som de forårsaket, medførte at splinter løsnet inne i stridsvognene og derved drepte eller såret mannskapet inne i stridsvognen, i noen tilfelle ville disse splintene antenne ammunisjonen eller drivstoffet i de tyske vognene. Med en sprenggranat kunne eksplosjonen også få tårnet til selv de tyngste tyske stridsvognene til å bli revet av. Vognens gode innsats under slaget ved Kursk sommeren 1943 var en av årsakene til tilnavnet. I en stridsrapport fra 1944 påstås det at en pansergranat fra et slikt beist trengte igjennom to tsjekkiske 38(t) vogner!

Vognen var basert på skroget til KV-1. I fronten ble det plassert en stor kasse med en kanonhaubits med et kaliber på 152 mm. Vognen ble bare produsert i lavt antall, 700.

JSU-152 og JSU-122.

Disse vognene var basert på skroget til JS vognene og grovt sett hadde de mange fellestrekk med SU-152. Igjen en stor kasse plassert i fronten av skroget. Det var igjen kanonhaubitsen ML-20, som ble brukt på JSU-152.

Grunnen til at man også fikk en variant med en 122 mm A-19 kanon, JSU-122, var at man ikke klarte å produsere nok av kanonhaubitsen ML-20. Disse vognene var langt bedre egnet som panserjagere enn versjonen med kanonhaubitsen.

Skuddtaket på alle de tre tunge vognene var treg, 2-3 skudd i minuttet. Dette var forårsaket av at ammunisjonen var delt i drivladning og granat, men også pga. vekten på prosjektilet. Mannskapet besto av 4-5 mann. En annen begrensning på bruken av vognene var det lave antall med granater, som kunne lagres inne i skroget. Dermed ble det et krav om hyppige etterforsyninger av ammunisjon, som igjen var tidkrevende pga. vekten.

Av begge versjoner ble det samlet laget noe over fire tusen vogner før krigens slutt. Vognene kom etter hvert med en luftverns mitraljøse. Produksjonen av haubitser vognene fortsatte lenge etter krigens slutt og med stadig forbedrede skrog samt utrustning for øvrig.

KOMMENTARER.

Igjen er det gjenbruk av kjent utstyr, som kjennetegner de sovjetiske vognene. Alle vognene, med unntak av SU-76i vognene, som jo ble basert på erobrede tyske vogner, hadde motorer, kanoner og drivverk, som allerede var tatt i bruk og testet ut. Derved var opplæring, logistikk og vedlikehold forenklet i betydelig grad.

Kommunistene syntes generelt at de tyske vognene krevde for mye vedlikehold. Det var også det faktumet, at deres egne folk gjerne skjøt først, hvis de så en tysk vogn. Derfor ble tyske vogner brukt i svært liten utstrekning, selv om de etter hvert erobret mange. SU-76i hadde en såpass annerledes kanon og konstruksjon av skroget at den ikke umiddelbart ble tatt for å være tysk, derfor ble denne brukt i så stor i så stor grad.

Her er det ikke gjenbruk av gamle eller erobrede vogner som preger bildet, men nye vogner med moderne utrustning plassert på en god måte for å gi god beskyttelse, lav høyde, effektivitet, lav vekt og optimal pansring.

Så færre enn ti forskjellige typer sovjetiske selvdrevne kanoner, mot opptil hundre forskjellige typer av tyske selvdrevne kanoner, var det bildet som preget fronten i øst. Utviklingen av de sovjetiske vognene var preget av at det først og fremst var radioer og optikk som ble forbedret utover i krigen.

LETTE OG MIDDELSTUNGE VOGNER.

Forklaring/Navn	SU-76M	SU-76i	SU-85	SU-100	SU-122
Stridsvekt i tonn	11,2	22,7	29,6	31,6	30,9
Besetning	4	4	4	4	4-5
Høyde i mm	2200	2500	2450	2250	2300
Bredde i mm	2740	2900	3000	3000	3000
Lengde i mm	4990	5560	5950	5950	5950
Motor i hk	140	300	500	500	500
Hk/tonn	12,5	13,2	16,9	15,8	16,2
Antall tusen prod.	12,7	0,2	2	1,7	1,1
Bevæpn., kanon mm	76,2	76,2	85	100	122
Antall mitr.	0	0	0	0	0
Hastighet i km/t vei/terreng	44/19	40/19	55/25	50/20	55/25
Aksjonsradius terreng, km	140	90	200	200	200
Aksjonsradius vei	270	140	300	300	300
Pansring i mm	10-35	20-30	14-75	20-75	14-70
Vadedybde i cm	90	80	130	130	130

Det er spesielt verdt å legge merke til den lave høyden på de sovjetiske vognene kontra tilsvarende tyske. Høyden, stor driftssikkerhet og høye produksjonstall var med på å gi de sovjetiske styrkene klare fordeler og framtvinge de tyske nederlagene.

TUNGE VOGNER.

Forklaring/Navn	SU-152	JSU-152	JSU-122
Stridsvekt i tonn	45,5	41,8	41,8
Besetning	5	4	4-5
Høyde i mm	2450	2680	2680
Bredde i mm	3300	3360	3360
Lengde i mm	6250	6770	6770
Motor i hk	600	600	600
Hk/tonn	13,2	14,4	14,4
Antall tusen prod.	0,7	2	2,4
Bevæpn., kanon mm	152	152	122
Antall mitr.	0	1	1
Hastighet i km/t vei/terreng	40/19	37/19	37/19
Aksjonsradius terreng, km	140	100	100
Aksjonsradius vei	250	220	220
Pansring i mm	20-75	19-110	19-110
Vadedybde i cm	150	130	130

Her hadde russerne tre effektive vogner, som på en enkel måte kunne knuse de tyske kattene og eventuelle befestninger fra en betryggende avstand, uten store produksjonskostnader, ekstra logistikk og lang tid til uttesting og fjerning av barnesykdommer. Grove, tyske selvdrevne kanoner med en god pansring og en høyhastighets kanon ble produsert i lave stykk tall og var plaget med dårlig driftssikkerhet og lav hastighet.